

INTRESSEPOLITISKT PROGRAM

Antaget av förbundsstyrelsen 2016-11-20

Förbundet

Svenska ångestsyndromsällskapet (ÅSS) är en partipolitiskt och religiöst obunden organisation. Medlemmar är lokalföreningar runt om i landet. Förbundets syfte är att sprida information och kunskap samt att arbeta för att tillvarata intressen för personer med psykisk ohälsa. Vidare ska förbundet stärka, stödja och samordna lokalföreningarnas arbete.

ÅSS är en ideell organisation som bygger sin verksamhet på kamratstöd, intressepolitik och hjälp till självhjälp. Lokalföreningarna bedriver återhämtningsinriktat arbete för medlemmar och andra intresserade. ÅSS vill vara en mötesplats där alla känner sig bekräftade och behövda.

Opinionsarbetet bygger på att bidra till att skapa ökad kunskap om och förståelse för psykisk ohälsa samt att verka för att personer med psykisk ohälsa och särskilt de med ångestsyndrom ska få bättre förutsättningar till ett rikt och meningsfullt liv. Förbundet vill även arbeta för bättre och mer tillgänglig vård för den som har psykisk ohälsa. Opinionsarbetet bedrivs gentemot beslutsfattare inom regering, riksdag, statliga myndigheter, landsting och kommun. Inom opinionsarbetet ingår det att delta i olika funktionshinderråd, samt personliga möten med beslutsfattare i vilket ingår kontakt med beställare och utförare samt utformande av remisser och skrivelser.

Värdegrund

Utgångspunkten för all verksamhet ska vara personligt engagemang, baserad på gemensam värdegrund. Denna värdegrund innefattar allas lika värde, omtanke om medmänniskan, gemenskap, empati och tolerans. ÅSS vill motverka alla slags negativa fördomar, i synnerhet mot psykiska funktionsnedsättningar och mot de individer som lever med sådana besvär. ÅSS strävar efter att alla – oavsett funktionsvariation - har full gemenskap, delaktighet och tillgänglighet inom samhällets alla områden, såsom arbetsliv, offentliga miljöer mm.

Samhället

Dagens samhälle är krävande och ställer stora krav, inte minst arbetsmarknaden. Förekomsten av psykisk ohälsa tenderar att ständigt stiga vilket åtminstone delvis kan förklaras med yttre faktorer som ofta finns på samhällsnivå. Individen förväntas vara stresstålig, socialt välfungerande och högpresterande inom ett flertal områden. Detta leder till att många inte kan leva upp till kraven och hamnar i en form av utanförskap- eller till och med isolering. Även den som är närstående till en person som lever med en psykisk problematik kan uppleva en känsla av utanförskap och bristande förståelse från omgivningen.

Verksamhetsområden

Hälsa, information och livskvalité

Hälsa är ett tillstånd som påverkas av en rad inre och yttre faktorer. En persons livsvillkor samverkar med hälsotillståndet. Levnadsvillkoren påverkar hälsan och omvänt.

Genom att arbeta aktivt för bättre villkor för personer med psykisk funktionsnedsättning vill ÅSS bidra till att fler kan erhålla en god hälsa och upplever sig ha en acceptabel livskvalité. ÅSS anser att det behövs ett folkhälsoperspektiv och en helhetssyn på människan. Alla ska ha rätt till goda livsvillkor. Till hjälp att uppnå acceptabel livskvalité och förståelse för svårigheter krävs en ökad kunskap kring psykisk ohälsa samt motarbetande av fördomar och stigmatisering.

ÅSS vill

- verka för ökad kunskap i samhället om och förståelse för psykisk ohälsa och vad detta innebär
- bidra till ett samhälle där fördomar om psykisk ohälsa i allmänhet och ångest-syndrom i synnerhet minimeras
- verka för en helhetssyn på människan
- att lagen om särskilt stöd till vissa funktionshindrade, (LSS), tillämpas generöst då många med psykisk ohälsa behöver stöd i vardagen

Delaktighet och tillgänglighet

Varje medborgare oavsett funktionsförmåga ska ha rätt att ta del av samhället och dess olika aktiviteter. Det är viktigt att miljön är tillgänglig även för personer med kognitiva svårigheter och psykiska funktionsnedsättningar.

Delaktighet är att känna att man får ta plats i ett sammanhang. Att få ta plats innebär att man ges möjlighet till att uttrycka sig själv och vara den man är. Att vara delaktig i en verksamhet innebär att man på något sätt är delaktig i utformandet av verksamheten, sysslorna i verksamheten och frukten av verksamheten. Att få vara en del av verksamheten och veta att man är medskapare i sina egna angelägenheter ger en känsla av delaktighet.

ÅSS vill

- att personen och hans/ hennes behov ska stå i fokus.
- att psykiska funktionshinder inte glöms bort när man diskuterar tillgänglighet
- verka för att fler erbjuds personligt ombud
- verka för att information om hjälpmedel är lättillgänglig och att personer med psykisk funktionsnedsättning får tillgång till hjälpmedel så att deltagande i samhället underlättas
- att hänsyn tas till stresskänslighet och kognitiva svårigheter (vilket leder till svårigheter att ta till sig information) vid utformandet av offentliga miljöer, digitala media, vård- och behandlingsenheter, medborgarkontor etc.
- att offentliga miljöer i möjligaste mån utformas så att de ger ett lugnt och harmoniskt intryck
- att alla ska vara medskapare i samhället och kunna ta del av samhället på lika villkor

Ekonomiska förhållanden

ÅSS vill att alla ska vara trygga i välfärdssystemet. Sjukförsäkringen är en försäkring som ersätter inkomstförlust om arbetsförmåga saknas på grund av sjukdom eller skada. Välfärdssystemet ska vara utformat på ett sådant sätt att alla individer garanteras ett grundläggande ekonomiskt skydd om man inte själv kan försörja sig genom eget arbete. Dålig ekonomi och oro om sin försörjning påverkar livskvalitet och försämrar hälsan.

ÅSS vill

- att socialförsäkringen utgår ifrån att den som är sjukskriven eller uppbär sjukersättning har nedsatt arbetsförmåga varför sjukförsäkringen ska tillämpas så att man inte gör skillnad på personer som har nedsatt arbetsförmåga oavsett orsak
- att de olika systemen för ersättning vid inkomstbortfall (sjukförsäkring, a-kassa, försörjningsstöd) måste samordnas så att ingen riskerar att falla mellan stolarna
- att sjukersättningen ska innebära att den försäkrade garanteras en rimlig levnadsnivå då begreppet "skälig levnadsnivå" i praktiken innebär en ekonomisk ersättning som bara räcker till mat och husrum och den som av något skäl har nedsatt arbetsförmåga ska kunna leva ett vardagsliv som bidrar till återhämtning
- att sjukförsäkringen ska utformas så att det blir lättare att övergå till arbete samt att pröva arbete, studier eller annan sysselsättning utan att man riskerar sin försörjning t ex så kallad vilande SGI (sjukpenninggrundande inkomst) bör tillämpas generöst
- att passivitet som förhindrar återhämtning och leder till isolering, utanförskap och sämre hälsa för den som är sjukskriven ska motverkas och att den som uppbär sjukersättning ska ha möjlighet att vara aktiv på olika sätt exempelvis inneha förtroendeuppdrag utan att riskera sin ersättning
- att sjukförsäkringssystemet ska vara anpassat till personer med psykisk ohälsa så att tid finns för återhämtning i sin egen takt och att man ska kunna gå ut på arbetsmarknaden när man är redo

Skola och utbildning

Skolan kan vara en plats för psykisk återhämtning men kan också om skolmiljön inte fungerar frammana psykisk ohälsa.

ÅSS vill

- att skolmiljön ska utformas så att det främjar psykisk hälsa genom att skolans miljö utstrålar lugn och harmoni
- att personer med psykisk ohälsa får en stressfri miljö
- att motverka att sociala medier används negativt genom att etiska riktlinjer framtas
- att kompetens finns hos skolans personal för att upptäcka psykisk ohälsa
- att skolhälsovården bör tillföras resurser för att kunna ta hand om den ökade psykiska ohälsan bland skolungdomar

- att studenter ska erbjudas bostäder då det minskar risken för stress och psykisk ohälsa

Arbete och sysselsättning

En viktig förutsättning för ett gott liv är att ha en meningsfull sysselsättning där varje individs arbetsförmåga tas tillvara. Personer med psykisk ohälsa eller psykisk funktionsnedsättning ska ha samma chanser till anställning som övriga medborgare.

Olika stimulansmedel till anställningar kan vara ett medel att uppnå en högre grad av sysselsättning bland de med psykisk ohälsa och psykisk funktionsnedsättning. Med rätt anpassning och stöd på arbetsplatsen kan fler personer med psykisk funktionsnedsättning komma ut i arbetslivet/sysselsättning. ÅSS vision är att varje individ ska kunna utbilda sig och försörja sig genom eget arbete.

ÅSS vill:

- genom information verka för att arbetsförmedling och arbetsgivare tar större hänsyn till att psykisk ohälsa kan leda till svårigheter i arbetslivet
- verka för att det ges mer stöd till arbetsgivare vad gäller anpassning av arbete, rehabilitering med mera
- verka för att personer med psykisk ohälsa ska erbjudas möjligheter till individuell anpassning av och vid behov få personligt stöd på arbetsplatsen
- att verka för att lönebidragstaket höjs och särskilda anställningsformer utformas
- att verka för att socialförsäkringssystemen inte sätter hinder i vägen för den som vill studera genom att exempelvis kunna studera halvtid med bibehållen ersättning som i sig är ett steg till ett arbete/en rehabiliteringsåtgärd

Hälso- och sjukvård

Desto tidigare insatser, av vård och behandling vid psykisk ohälsa desto större chans finns för återhämtning. Insatser i hälsovård och sjukvård ska planeras utifrån patienten och dennes behov. Många med psykisk ohälsa har svårt att föra sin egen talan och att själva ta sig fram till rätt vård och behandling. Därför ska initiativ till överföring av information till patienten åligga verksamheten. Stödjande personer av olika slag finnas till hands för den som behöver det.

Vården ska vara öppen för utveckling och förnyelse. Ny kunskap tillkommer ständigt och detta måste återspeglas i vården genom såväl kvalitativa som kvantitativa förbättringar. Befintlig och ny kunskap ska tillvaratas genom utbildning av personal och återspeglas i form av olika behandlingsmetoder. Kompetensen hos befintlig personal ska tas tillvara så att vården håller en hög kvalitet.

Närstående till personer med psykisk ohälsa påverkas psykiskt negativt. Många närstående kan bidra med värdefull information och finnas som stöd för den med psykisk ohälsa. Om patienten så vill bör närstående få information och lyssnas på. Närstående kan bidra med värdefull information och vill ha svar på sina frågor.

ÅSS vill

- att varje individ ska ha rätt till en egen vårdplan
- verka för patientcentrerad vård som innebär att all behandling ska ske i samråd och med respekt för den enskilda patienten
- verka för att behandling i högre utsträckning sker multidisciplinärt som innebär att vården bedrivs med en helhetssyn på patienten
- verka för att samverka mellan vårdgivare uppmuntras
- att stödperson ska tillhandahållas för den som behöver det
- verka för ökade resurser till vård och behandling av personer med psykisk ohälsa
- verka för fler slutenvårdsplatser och mellanvårdsformer
- verka för att fler specialister inom psykiatri utbildas
- verka för fördjupad utbildning och större möjligheter till vidareutbildning för övrig vårdpersonal
- verka för att den öppna psykiatrin byggs ut
- verka för fokus sätts på unga och/eller nyinsjuknade där tidiga insatser ger tydliga skillnader i möjligheten till återhämtning.
- verka för att primärvården som första linjens psykiatri kan ifrågasättas då t ex ångest-syndrom ofta kräver behandling av specialister
- att anhöriga och närstående ska kunna erbjudas samtal och andra former av stöd
- att läkemedel och andra hjälpmedel som främjar ett normalt samliv ska ersättas av den allmänna försäkringen då ett flertal läkemedel har sexuella biverkningar, exempelvis erektil dysfunktion vilket medför markant sänkt livskvalitet.

Tandvård

Tänderna är en del av kroppen. Därför ska tandhälsa och – besvär behandlas på samma sätt som gäller för övrig vård och andra insatser.

ÅSS vill

- verka för att högkostnadsskyddet för tandvård ska jämföras med högkostnadsskyddet för den övriga hälso- och sjukvården
- verka för att ökade satsningar ska göras på förebyggande och hälsofrämjande åtgärder inom området
- att mun- och tandbesvär som är en konsekvens av läkemedel av olika slag ska ersättas av den allmänna försäkringen och inte innebära ökade kostnader för patienten

Läkemedel

Vården ska vara individuellt anpassad. Samma läkemedel har olika effekt på olika personer. Kloka listan kan vara ett riktmärke eller en indikator, men bör inte användas slentrianmässigt. Standardbehandlingar fungerar för vissa men långt ifrån alla.

ÅSS vill:

- att läkemedel och annan behandling bör erbjudas i individuellt anpassade kombinationer
- att bästa läkemedel alltid används och att kostnaderna inte får vara styrande
- att varje patient ska ha rätt till individuellt anpassad farmakologisk behandling
- verka för större flexibilitet vad gäller utbyte av läkemedel mot billigaste kopia då många patienter bevisligen får olika effekt av olika preparat trots att den aktiva substansen är densamma

Psykoterapi och alternativa behandlingar

Läkemedel kan vara en viktig del av behandlingen vid psykisk ohälsa men ska inte vara den enda behandling som erbjuds. Den som så önskar ska ha rätt till psykoterapi eller stödjande samtal. Även andra alternativa terapiformer bör kunna erbjudas utifrån individuella förutsättningar och i samråd med patienten.

Forskning

Inom samhället är forskning viktigt i förbättringssyfte. Det gäller även inom vården. Medicinsk forskning går framåt så även inom psykiatrins område. Vi kan aldrig få för mycket kunskap och därför behövs forskning. Forskning ifrågasätter gällande kunskap och kan leda till nya rön med bättre vård som följd. Vi behöver mer forskning kring psykisk ohälsa.

ÅSS vill

- verka för ökad forskning kring psykisk ohälsa och för ångest i synnerhet